

Reykjavík, 18. desember 2020

Rósa Guðbjartsdóttir, bæjarstjóri,
Ráðhúsi Hafnarfjarðar
Strandgötu 6
220 Hafnarfjörður
rosa@hafnarfjordur.is

Sigrún Ágústsdóttir, forstjóri,
Umhverfisstofnun,
Suðurlandsbraut 24,
108 Reykjavík
ust@ust.is

Rannveig Rist, forstjóri,
Rio Tinto á Íslandi h.f.
Straumsvík - Pósthólf 244
222 Hafnarfjörður
isal@isal.is

Efni: Kvaðir á landi jarðarinnar Óttarsstaða í Hafnarfirði í þágu Rio Tinto á Íslandi h.f.

Réttur gætir hagsmuna eigenda jarðarinnar Óttarsstaða í Hafnarfirði m.a. í tengslum við kvaðir á landi jarðarinnar.

Nú hefur sú breyting orðið á lagaumhverfi þynningarsvæða eins og svæðis takmarkaðrar ábyrgðar og þynningarsvæðis sem mörkuð hafa verið á land Óttarsstaða án heimildar landeigenda og án eignarnáms eiga sér ekki lagastoð. Hlutverk þessara svæða er að taka við mengun frá verksmiðju Rio Tinto í Straumsvík, sem er yfir lögleyfðum mörkum, en sparar eiganda verksmiðjunnar fjárfestingarkostnað við fullkominn hreinsibúnað til að draga svo úr mengun að hún haldist innan verksmiðjulóðarinnar og spilli ekki hagsmunum nágretta og geri land þeirra ónothæft vegna banns við varanlegri dvöl fólks á svæðunum og við landbúnaði vegna hættueiginleika af völdum mengunarinnar.

Umbj.m., eigendur Óttarsstaða, hafa orðið þess varir, sbr. meðfylgjandi fundargerðir, að Umhverfisstofnun hefur fundað með annars vegar fulltrúum Hafnarfjarðarkaupstaðar og hins vegar fulltrúum Rio Tinto um viðbrögð við afnámi lagaheimilda til þynningarsvæða og við lagakröfu um að mengun yfir viðmiðunarmörkum verði takmörkuð við verksmiðjulóðina.

Á fundum þessum hafa komið fram hugmyndir um að í stað umræddra svæða komi ný svæði sem nefnd eru ýmsum nöfnum, svo sem öryggissvæði. Virðist hugmyndin vera sú að þau gegni svipuðu hlutverki og þynningarsvæðin í þágu Rio Tinto, en verði etv. ekki eins víðnæm. Svo virðist sem hin nýju svæði nái til lands Óttarsstaða og komi í íveg fyrir að eigendur jarðarinnar geti nýtt þann hluta landsins á sem hagkvæmastan hátt og/eða á þann hátt sem eigendur kjósa hverju sinni í skjóli eignarréttarákvæðis stjórnarskrárinnar.

Umbj.m. telja rétt að brýna fyrir viðtakendum bréfs þessa að íslenska ríkið, Hafnarfjarðarkaupstaður og Rio Tinto hafa ekki heimildir að lögum til að ráðstafa landi jarðarinnar Óttarsstaða með kvöðum á landið eða með öðrum hætti. Allar slíkar ráðstafanir eru háðar samþykki umbj.m., eigenda jarðarinnar, en eru að öðrum kosti löglausar.

Umbj.mn. eru reiðubúnir að ræða við viðtakendur bréfs þessa, einn eða fleiri, um afnot af hluta jarðarinnar gegn hæfilegu endurgjaldi eða um kaup á hluta jarðarinnar.

Umbj.m. áskilja sér rétt til að krefja þá sem ábyrgð kunna að bera á ágangi á land þeirra og skertri notkun landsins um skaðabætur bæði fyrir liðna tíð og framvegis, haldi ágangurinn áfram.

Skorað er á yður að lýsa því yfir í bréfi til mín innan tíu daga frá dagsetningu bréfs þessa að þér munið ekki fjalla um kvaðir á land jarðarinnar Óttarsstaða án þess að undirritaður og eigendur jarðarinnar taki þátt í þeim umræðum.

Virðingarfyllst,

Ragnar Aðalsteinsson, lögmaður

Innlagt: Fundargerðir 10. og 23. september 2020

FUNDARGERÐ

HEITI FUNDAR: SKIPULAG MÆLINGA V. ÞYNNINGARSVÆÐA

Dags. fundar: 10.9.2020	Tími: 10:00-10:45	Staður: Teams fundur	Nr. fundar:
Fundarboðandi: Sverrir A. Jónsson		Fundarritari: Halla Einarsdóttir	
Fundarmenn: Björg Ásta SI Guðrún Þóra ÍSAL RioTinto Gyða Ósk ÍSAL RioTinto Guðmundur Alcoa Fjarðaál Páll Freysteinnsson Alcoa Fjarðaál Steinunn Norðurál Einar Friðgeir Norðurál Pétur Blöndal Samál			
Markmið fundar: Endurskoðun starfsleyfa m.t.t. BAT niðurstaðna og afnám þynningarsvæða			
Atr. nr.	Lýsing	Ábyrgð	Dags.
	Kynningarhringur		
	Sverrir kynnr endurskoðun starfsleyfa: megin ástæður innleiðing BAT niðurstaðna fyrir jarnlausan iðnað og afnám þynningarsvæða sbr. bréf frá umhverfis og auðlindaráðuneytinu		
	<p>Hlín fer yfir gildistöku BAT niðurstaðna í jarnlausum iðnað frá 2016. Minnr á ósk um upplýsingar hvernig hver og einn rekstraraaðili hyggst uppfylla skilyrði BAT. Á heimasíðu UST er undirsíða um útgáfu BAT niðurstaðna</p> <p>Skýrsla um grunnástand þarf að liggja fyrir til að umsókn teljist fullnægjandi. Bent á leiðbeiningar við gerð skýrslu um grunnástand frá evrópusambandinu. Minnt á markmið með skýrslu um grunnástand.</p> <p>Sverrir fer yfir endurskoðun þynningarsvæða. Umhverfisstofnun óskaði eftir nánari skilgreiningu og lagalegu stöðu þynningarsvæða með bréfum til umhverfis- og auðlindaráðuneytisins. Umhverfis og auðlindaráðuneytið svaraði í bréfi árið 2019 að fella skuli út þynningarsvæði innan ákveðins tímaramma þannig að umhverfismörk gildi alstaðar utan lóðarmarka viðkomandi iðnaðarsvæðis.</p> <p>Rætt um að afnám þynningarsvæða kalli hugsanlega á endurskoðun á vöktunarstöðvum.</p> <p>Farið yfir næstu skref verkefnisins:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. endurskoðun mælistöðva, 2. endurskoðun starfsleyfa (Sem getur kallað á nýtt starfsleyfi eða breytingu), 3. afnám þynningarsvæði í skipulagi, 4. afnám þynningarsvæða úr löggjöf 		
	<p>Björg: minnr á erindi sem Samtök Iðnaðarins sendu á UST sl. vor varðandi beiðni aðgerðaráætlun við brottnám þynningarsvæða. Vilja vita hvað kemur í staðinn fyrir þynningarsvæðin í lagalegum skilningi. Hvernig er staðan um losun innan þessara svæða. Verður nálgast hvert og eitt fyrirtæki varðandi breytingar á mælingum?</p> <p>Sverrir: já það verður rætt við hvert og eitt fyrirtæki varðandi endurskoðun vöktunar og leggur áherslu á mikilvægi samtals milli hlutaðeigandi stjórnvöld og rekstraraðila.</p> <p>Guðmundur: Spurning um tímalínu verfnisins og hvort Alcoa beri að sækja um endurskoðun starfsleyfis þar sem að núgildandi starfsleyfi gildir til 2026.</p> <p>Sverrir: Tímalína liggur ekki alveg fyrir. Já þeir þurfa að huga að endurskoðun starfsleyfa. Minnt á að huga tímanlega að skýrslu á grunnástand sem þarf að liggja fyrir svo umsókn um starfsleyfi teljist fullnægjandi.</p>		

<p>Guðrún Þóra. Hvar munu umhverfismörk gilda? Kallar þetta á stækkun iðnaðarsvæða.</p> <p>Sverrir: Litum svo á að vinnuverndarlöggjöf gildi innan viðkomandi iðnaðarsvæðis.</p> <p>Halla: Bendir á leiðbeiningar um staðsetningu loftgæðastöðva m.t.t. loftgæðatilskipunar 50/2008/EB (reglugerð 920/2016) og hins vegar að vinnuverndarmörk eigi við hverja og eina starfseiningu og þar með hvert fyrirtæki.</p> <p>Steinunn: Spyr hvort fyrirtækin þurfi að sækja um endurskoðun eða er það Umhverfisstofnun sem kallar eftir að endurskoðunin fari fram.</p> <p>Sverrir: Jú, Umhverfisstofnun mun hefja endurskoðunina með bréfi og mun þá kalla eftir að viðkomandi fyrirtæki sækji um starfsleyfi og skili inn viðeigandi gögnum. Umhverfisstofnun mun leiða það ferli af stað. Líklegt að það starfsleyfin verði ekki öll unnin á sama tíma en líklega að þau verði tekin upp hvert á eftir öðru.</p> <p>Einar: Varðandi lóðamörk og Grundartangasvæðið. Minnir á sameiginlega vöktun fyrir svæðið. Telur mikilvægt að skilgreina hvar mörkin gilda.</p> <p>Sverrir: UST stefnir á fund með sveitarfélögum og Skipulagsstofnun til að skýra betur hvernig vöktun og skilgreiningar í skipulagi samræmist kröfum um umhverfismörk.</p> <p>Páll: óskar eftir nánari tímalínu og áætlaðan kostnað við endurskoðun starfsleyfis svo hægt sé að taka það inn í fjármálaáætlanir hjá fyrirtækinu.</p> <p>Sverrir: UST muni leggja fram nánari tímalínu.</p> <p>Halla: vísar í að upplýsingarnar sem óskað hefur verið eftir að fyrirtækin sendi inn varðandi BAT-niðurstöður sé grundvöllur til að greina umfang endurskoðunarvinnuna og gera nánari tímalínu.</p> <p>Björg: Mikilvægt að það liggja ljóst fyrir hvað tekur við þegar þynningarsvæðin falla út. Skildist á UST að UST ætlaði að taka saman lagalegagreiningu á hvað skuli taka við á fundi í vor. Sl byður aðstoð við slíka greiningu.</p> <p>Sverrir: Miðað við að ekkert taki við þynningarsvæðunum og að öðru leiti beri fyrirtækjum að uppfylla umhverfismörk í samræmi við önnur lög.</p> <p>Hlín: lagaleg greining þynningarsvæða er í vinnslu hjá UST. Er að bíða eftir svörum frá Skipulagsstofnun og umhverfis- og auðlindaráðuneytinu.</p> <p>Björg: óskar eftir að fá lagalegu greininguna senda.</p> <p>Hlín: Segir að hún ætlar að senda Sl greininguna þegar hún er tilbúin.</p> <p>Einar: hvert er framhaldið á samtali við þessa aðila. Verða allir aðilar upplýstir um vegamiklar breytingar sem eiga þvert yfir?</p> <p>Sverrir: samtalið verður tekið nánar við hvert og eitt fyrirtæki. Þegar komnar eru einhverjar ákvarðanir sem ganga yfir alla mun stofnunin leitast við að upplýsa og taka samtal við alla á sama tíma varðandi þau atriði.</p> <p>Páll: Hvenær mega þeir búast við viðbrögðum við innlögðum upplýsingum varðandi BAT niðurstöður?</p> <p>Sverrir: Það liggur ekki fyrir sem stendur með hvaða hætti það verður en líklega verða send viðbrögð samhliða ósk um umsókn um endurnýjun starfsleyfa.</p>		
---	--	--

DRÖG AÐ FUNDARGERÐ

ÞYNNINGARSVÆÐI- FUNDUR MEÐ HAFNARFJARÐARBÆ

Dags. fundar 23. september 2020	Tími 14:00-15:00	Staður Teams	Nr. fundar 1
Fundarboðandi: Sverrir Aðalsteinn Jónsson		Fundarritari: Hlín Gísladóttir	
Fundarmenn: Hlín Gísladóttir lögfræðingur TSU og Sverrir Aðalsteinn Jónsson teymisstjóri TSU frá Umhverfisstofnun Guðrún Guðmundsdóttir, Sigurður Haraldsson og Þormóður Sveinsson frá Hafnarfjarðarbæ			
Afrít sent til: Allra fundar meðlima			
Markmið fundar: Áform sveitarfélags um skipulag og varúðarsvæðið.			

Atriði nr.	Lýsing	Ábyrgð
1. Varúðarsvæði	<p>Skýrsla hefur verið unnin af fyrirtækinu ReSorce um þynningarsvæðin. Sveitarfélagið ætlar að funda með Rio Tinto áður en skýrslan verður birt.</p> <p>Í erindinu frá ráðuneytinu segir að losun mengunarefna umfram umhverfis- og heilsuverndarmarkna verður óheimil utan lóðarmarkna.</p> <p>Sveitarfélagið segir að leyfi er ekki veitt fyrir matvælaíðnað innan þynningarsvæðis.</p> <p>Sverrir fer í gegnum að þynningarsvæði eru svæði þar sem mengun má vera yfir umhverfis- og gæðamarkmiðum. Mörkuð hefur verið sú stefna að m.a. vernda almenning gegn mengun frá álverinu.</p>	
2. Svæði takmarkaðrar ábyrgðar	<p>Er það í gildi? Sveitarfélagið segir að það gildir til 2024. Hlín nefnir að svæði takmarkaðrar ábyrgðar gildir fyrir flúor. Svæði takmarkaðrar ábyrgðar verður mögulega áfram í nýju aðalskipulagi með þeim fyrirvara að það fellur úr gildi árið 2024.</p>	
3. Framtíðarnýting á svæðinu	<p>Athafnarsvæði og iðnaðarsvæði hægra megin á skilgreindu þynningarsvæði. Mikil aðsókn er fyrir atvinnustarfsemi innan svæðisins.</p>	
4. Hellnahraun, 3 áfangi	<p>Í tillögnum að deiliskipulagi segir að unnið er að nýrri skilgreiningu á "þynningarsvæði Álversins". Samhlíða endurskilgreiningu þynningarsvæðisins verður tekið upp nýtt heiti, þ.e. "<u>verndarsvæði Álversins</u>", mun sú skilgreining gilda fyrir starfsemi á svæðinu. Þær lóðir sem verða innan verndarsvæðis verða iðnaðarlóðir og lóðir utan þess athafnalóðir, sjá nánar kafla 1.8 Lóðir og starfsemi í skilmálahefti.</p> <p>Svæðið er nú þegar skilgreint sem varúðarsvæði.</p> <p>Er gert ráð fyrir léttum iðnaði á svæðinu? Já meðal annars.</p> <p>Ef það væri ekki þynningarsvæði væri það þá skilgreint sem athafnarsvæði? Það verður endurskipulagt iðnaðarsvæðið eftir að iðnaðarsvæðið breytist.</p> <p>Farið verður í deiliskipulagsbreytingu þegar þynningarsvæðið verður fellt úr starfsleyfi.</p>	

<p>5. Verkefnið afnám þyningarsvæð a</p>	<p>Starfsleyfi Rio Tinto verður tekið fyrst í þessu verkefni þar sem umsókn er komin. Hún er ekki orðin fullnægjandi. Starfsleyfið fellur úr gildi 1. nóvember 2020. Stefnir að því að það verður framlengt þegar fullnægjandi umsókn hefur borist, sem er að hámarki í eitt ár.</p>	
<p>6. Mælistöðvar.</p>	<p>Það þarf líklegast að setja upp nýjar mælistöðvar til að mæla umhverfisstyrk efna á svæðinu. Það verður ákveðið staðsetningu mælistöðva í samvinnu við rekstraraðila.</p> <p>Í skýrslu ReSource eru gerðar mælingar þar eru m.a. notað gögn frá UST. Í skýrslunni er m.a. flúor í skýrslunni með stöðlum Oxford, UST sér fyrir sér að geta notað skýrsluna við mat á mörkum fyrir flúor.</p> <p>Mælistöðin verður staðsett út frá viðmiðum í reglugerð nr. 920/2016.</p> <p>Mælikröfur fyrir brennisteinsdíoxíð og svífrýk er samkvæmt reglugerð nr. 920/2016.</p> <p>Ekki skilgreind í reglugerð viðmið fyrir flúor, þarf að skoða viðmið.</p>	